

**Handläggare**  
Christian Ringsten  
Telefon: 08-50803383**Till**  
Järva stadsdelsnämnd

## **Långvarig hemlöshet - Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning**

Rapport från socialförvaltningen, SOF 2025/29

### **Förvaltningens förslag till beslut**

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lägger rapporten till handlingarna.

### **Sammanfattning**

En rapport från socialförvaltningen inkom den 13 juni 2025 till Järva stadsdelsnämnd gällande kvalitetsgranskning av handläggningen av vuxna personer i långvarig hemlöshet med samsjuklighet och komplexa behov, lämnat av socialförvaltningens socialtjänstinspektörer. Mot bakgrund av inkommande rapport anser socialtjänstinspektörerna att berörd förvaltning bör arbeta med förbättringsåtgärder i enlighet med kvalitetsgranskningens förslag.

Granskningen, som omfattar 16 individer från 8 stadsdelsförvaltningar, visar att målgruppen inte fullt ut nås av befintliga insatser och att det saknas boendeformer med anpassat stöd och kompetens för att möta komplexa behov. Vidare framkommer brister i samverkan med regionens psykiatri samt behov av mer långsiktig planering, motiverande arbete och relationellt stöd. Flera av ärendena präglas av akuta åtgärder snarare än stabila, individanpassade lösningar. Dokumentation saknas i flera fall, särskilt gällande beslut och utredningar.

Granskningen resulterade i ett antal rekommendationer, varav flera riktas till socialförvaltningen centralt och andra till berörda stadsdelsförvaltningar. Rekommendationerna rör bland annat behovet av utökad samverkan med Region Stockholm, särskilt psykiatri, samt utvecklingen av ett differentierat boendebud med omfattande stöd och särskilt beaktande av kvinnors behov. Vidare föreslås att socialförvaltningen inom sitt pågående uppdrag undersöker om Malmö stads arbetssätt kan vara relevant för Stockholms stad. Andra rekommendationer handlar om att möjliggöra samtidiga insatser för psykisk ohälsa, beroende och funktionsnedsättning inom socialtjänsten, att barnrättsperspektivet säkerställs i rutiner för orosanmälningar samt att relationellt och motiverande stöd erbjuds målgruppen i tillräcklig omfattning.

**Järva stadsdelsförvaltning**Elinsborgsbacken 3  
Box 4066  
163 04 Spånga  
Växel 08 508 01 000  
Fax  
jarva@stockholm.se

Förvaltningen ser särskilt positivt på rekommendationen att socialförvaltningens uppdrag att utreda behovet av boendeformer för personer med komplex samsjuklighet nu utökas med en rekommendation att även pröva om målgruppens behov kan mötas genom liknande arbetssätt som i Malmö stad.

Vidare välkomnar förvaltningen rekommendationen om att stärka den lokala samverkan inom socialtjänsten för att möjliggöra samtidiga insatser för personer med psykisk ohälsa, beroende och funktionsnedsättning. Förvaltningen använder redan i dag samrådsmöten på enhetschefsnivå för gemensam planering och ser behov av att utveckla detta arbetssätt ytterligare för att bättre möta målgruppens behov av stöd.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lägger rapporten till handlingarna.

### **Bakgrund**

En rapport från socialförvaltningen inkom den 17 juni 2025 till Järva stadsdelsnämnd gällande kvalitetsgranskning av handläggningen av vuxna personer i långvarig hemlöshet med samsjuklighet och komplexa behov, lämnat av socialförvaltningens socialtjänstinspektörer.

Socialförvaltningens socialtjänstinspektörer har i uppdrag att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen utifrån kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Granskningarna ska utgöra ett komplement till annan uppföljning och syftar till att säkerställa god kvalitet i såväl stadens egna verksamheter som verksamheter som bedrivs på uppdrag av staden.

### **Ärendet**

Granskningen genomfördes under våren 2025 och omfattade totalt 16 personärenden från 8 stadsdelsförvaltningar, inklusive Järva stadsdelsförvaltning. Urvalet baserades på personer i långvarig hemlöshet som identifierats av Stockholms stads egna akut- och planeringsboenden. Det rör sig om individer med komplexa behov, ofta till följd av samsjuklighet, som inte har kunnat ta steget vidare från akuta och tillfälliga boendelösningar till mer varaktiga insatser. De flesta har haft kontakt med socialtjänsten under lång tid och har prövat flertalet boendeinsatser så som Bostad först och stödboenden.

En central iakttagelse är att befintliga boendeformer inte tillräckligt möter målgruppens behov. Det saknas boenden med dygnet-runt-

stöd, kompetens att hantera psykisk instabilitet samt individanpassade lösningar. Här lyfts Malmö stad som exempel på hur man kan arbeta med individualiserade anpassningar, bemanning med kompetens för att arbeta med komplext samsjukliga, differentierade boendetyper och långsiktigt kvarboende med tolerans för både psykiatriska symtom och skadligt bruk/beroende.

Vidare lyfts brister i samverkan med regionens psykiatri. Fokusgruppen uttryckte återkommande behov av högintensiva Assertive Community Treatment (ACT) liknande team, med tvärprofessionella insatser och möjlighet till långsiktig kontakt. Det framkommer också att handläggningen ofta präglas av akuta åtgärder snarare än långsiktig planering, och att motivationsarbete och relationellt stöd inte sker i den omfattning som krävs.

Även dokumentationen var i flera ärenden ofullständig, där det ofta saknades utredningar och beslut, både avseende exempelvis avslag men också beslut rörande inkomna LVM-anmälningar. Om personerna hade barn saknades ofta uppgift om föräldraskap och orosanmälningar. Kvinnor i urvalet hade i hög grad erfarenhet av våld, även utanför nära relationer, men få hade fått tillgång till insatser.

Granskningen resulterade i ett antal rekommendationer, varav flera riktas till socialförvaltningen och vissa till berörda förvaltningar. Nedan följer socialtjänstinspektörernas mest prioriterade rekommendationer:

- Utökad stadsövergripande samverkan med Region Stockholm, framför allt med psykiatrin, med utgångspunkt i insatser som har stöd i forskning och som ges samordnat, multidisciplinärt och samtidigt, såsom ACT-team. Eftersom denna typ av insatser kräver ett gemensamt ansvarstagande och långsiktig struktur, behöver samverkan ske på central nivå.
- Utökad och differentierat utbud av boendeformer med omfattande stöd för målgruppen, med kvinnors specifika behov och utsatthet i särskilt beaktande.
- Inom ramen för socialförvaltningens uppdrag att utreda behovet av boendeformer för komplext samsjukliga undersöka om boendeformer likt Malmö stads lösning kan vara relevanta utifrån Stockholms stads förutsättningar.
- Följa upp, utveckla och stärka på både lokal och central nivå i staden att samtidiga insatser för skadligt bruk/beroende och

psykisk ohälsa/funktionsnedsättning tillgängliggörs för målgruppen, inte bara i samverkan med regionen utan även inom socialtjänsten.

- Lokalt och centralt säkerställa barnrättsperspektivet vad gäller rutiner för orosanmälningar till barn- och ungdomsenheter.
- Lokalt säkerställa att målgruppens behov av relationellt och motiverande arbete med möjlighet till intensivt stöd kan tillgodoses.

### **Ärendets beredning**

Ärendet har beretts inom avdelning individ- och familjeomsorg i samråd med avdelning äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

### **Jämställdhetsanalys**

Resultaten på samtliga granskningsfrågor har analyserats utifrån kön för att identifiera eventuella omotiverade skillnader i handläggningen av kvinnors respektive mäns ärenden. Trots att urvalet omfattar ett begränsat antal ärenden (16 totalt), framkommer tendenser som är viktiga att beakta i det fortsatta utvecklingsarbetet. Samtliga av de åtta kvinnor som ingick i granskningen hade erfarenhet av svår psykisk ohälsa, i flera fall kombinerat med psykosproblematik. I sju av åtta ärenden framkom även tidigare eller pågående våldsutsatthet i nära relation. Detta ligger i linje med stadens hemlöshetskartläggning, som visar att andelen kvinnor med komplex problematik ökar.

Mot denna bakgrund aktualiseras behovet av insatser som utformas med hänsyn till kvinnors särskilda behov och risker, exempelvis tillgång boendemiljö fri från våld. Förvaltningen bedömer därför att fortsatt utveckling av individanpassade stöd och boendelösningar, där särskilt kvinnors utsatthet beaktas, är nödvändig för att säkerställa en likvärdig och jämställd socialtjänst.

### **Barnrättsanalys**

I tre av de granskade ärendena framkom att brukaren var förälder till barn under 18 år, utan att leva tillsammans med barnet. Även om barnets situation inte bedömts innebära akut skyddsproblematik, konstateras brister i hur barnets perspektiv har beaktats över tid. I samtliga tre ärenden fanns barnkonsekvensanalyser, men det framkom ingen information om orosanmälningar eller hur barnets bästa fortsatt följts upp.

Förvaltningen ser behov av att utveckla arbetssätt som möjliggör ett mer systematiskt barnrättsperspektiv även i vuxenärenden där det finns, eller har funnits, ett föräldraskap. Som ett led i detta arbete används idag en särskild checklista i nya ärenden samt samtalsmetoden BRA-samtal för att uppmärksamma och stödja barn som anhöriga.

### **Förvaltningens synpunkter och förslag**

Förvaltningen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med nämndens ledningssystem. Arbetet utgår från ett förbättringshjul där verksamhet planeras, genomförs, följs upp och utvecklas. Förvaltningen är positiv till de förbättringsförslag som lyfts i granskningen och kommer att integrera dessa i det pågående kvalitetsarbetet.

För att stärka arbetet med dokumentation kommer förvaltningens verksamhet för skadligt bruk och beroende att utveckla och systematisera sina egenkontroller. Egenkontroller genomförs redan i dag, men ska bli mer strukturerade och återkommande i syfte att säkerställa rättssäker handläggning och god kvalitet i dokumentationen.

Förvaltningen är positiva till utökad stadsövergripande samverkan med regionen, särskilt psykiatri, och att den hanteras på central nivå. Det är angeläget att insatser med stöd i forskning, såsom samordnade och multidisciplinära ACT-liknande team, utvecklas vidare i enlighet med nya socialtjänstlagens målsättning att vara en kunskapsbaserad socialtjänst. Dessa team har i forskning visat goda resultat för målgruppen, bland annat i form av minskad hemlöshet, färre sjukhusinläggningar, förbättrad psykisk hälsa samt ökad funktionsförmåga och livskvalitet.

Förvaltningen ser positivt på att socialförvaltningens uppdrag att utreda behovet av boendeformer för personer med komplex samsjuklighet även omfattar rekommendationen att se över om målgruppens behov kan mötas genom liknande lösningar som Malmö stad har åstadkommit. Malmö stads lösningar bygger på individualiserade anpassningar, differentierade boendeformer och bemanning med rätt kompetens för att möta målgruppen. Att skapa förutsättningar för långsiktigt kvarboende med tolerans för både psykiatriska symtom och skadligt bruk är centralt. Förvaltningen ser också ur ett jämställdhetsperspektiv vikten av att kvinnors specifika behov och utsatthet ges särskild uppmärksamhet inom ramen för detta arbete.

målgruppen. Förvaltningen ser att det redan finns viktiga delar av detta i nuvarande arbetssätt, exempelvis inom det uppsökande arbetet med personer i hemlöshet och i Dubbeldiagnosteamets individnära insatser. Med utgångspunkt i de lärdomar som framkommit i granskningen kommer förvaltningen att arbeta vidare med att förstärka de relationella och motiverande arbetssätten inom de två nämnda insatserna.

Förvaltningen instämmer i vikten av att stärka samtidiga insatser för personer med beroende och psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning. Förvaltningen använder redan i dag samrådsmöten på enhetschefsnivå för att möjliggöra gemensam planering och ser behov av att stärka detta arbetssätt ytterligare för att bättre möta målgruppens sammansatta behov.

Vidare har förvaltningen stärkt rutinerna för att uppmärksamma barnrättsperspektivet inom utredning av skadligt bruk och beroende. En checklista används vid alla nya ärenden för att säkerställa att frågor om barn ställs, och att orosanmälan görs vid behov. Inom ramen för detta arbete har även samtalsmetoden BRA-samtal (Barns rätt som anhöriga) börjat tillämpas för att synliggöra och stödja barn som anhöriga till personer med skadligt bruk eller psykisk ohälsa.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lägger rapporten till handlingarna.

Toni Mellblom  
Stadsdelsdirektör  
Järva stadsdelsförvaltning

Susanna Juvas Hagbjörk  
Avdelningschef  
Järva stadsdelsförvaltning

## **Bilagor**

1. Expediering av socialnämnden 2025-06-10 § 14 – Långvarig hemlöshet - Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning
2. Tjänsteutlåtande - Långvarig hemlöshet - Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning
3. Rapport - Långvarig hemlöshet - Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning
4. Protokollsutdrag - §14 den 10 juni 2025, Socialnämnden Långvarig hemlöshet

## **Attesterat av**

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

| <b>Namn</b>                            | <b>Datum</b> |
|----------------------------------------|--------------|
| Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör       | 2025-08-14   |
| Susanna Juvas Hagbjörk, Avdelningschef | 2025-08-14   |